Memorandum

Datum	: 11 december 2012
Aan	: Statencommissie MME
Van	: Gedeputeerde De Vries
Onderwerp	: Voortgangsverslag lichtvervuiling

Inleiding
Op 7 februari 2011 hebben Provinciale Staten een motie aanvaard, waarin zij aan Gedeputeerde Staten vroegen om met nadere voorstellen te komen hoe lichtvervuiling in provinciaal beleid kan worden meegenomen. Onze beantwoording van deze motie is behandeld in de vergadering van de commissie MME d.d. 14 november 2011. Hierbij is door Gedeputeerde Staten aan de statencommissie MME toegezegd eind 2012 een verslag aan te bieden, waarin verslag wordt gedaan van beleidsinspanningen en uitvoeringsactiviteiten. Hierbij bied ik u dit voortgangsverslag aan.

Algemeen: aanpak
In de beantwoording van de motie hebben GS aangegeven dat geen separaat lichtvervuilingsbeleid wordt opgesteld, maar dat voor dit onderwerp wordt aangesloten bij bestaande activiteiten binnen de beleidsvelden ruimte, wegen, natuur, landschap, milieu en economie.

GS hebben op 21 augustus 2012 de Kadernota Bodem-, Water- en Milieubeleid vastgesteld. PS hebben op 8 oktober met deze kadernota ingestemd. Hierin wordt deze aanpak bevestigd:

> "De aanpak van donkerte, op grond van de Statenmotie uit 2011, is een voorbeeld van de nieuwe aanpak, waarbij provinciale kerntaken en ontwikkelopgaven leidend zijn. Er wordt geen nieuw beleid ontwikkeld, maar donkerte wordt meegenomen in 'reguliere' taken, met bijbehorende instrumenten zoals: beheer verlichting provinciale wegen, gebiedsplannen, kwaliteitsgidsen Utrechtse landschappen."

Gerealiseerd sinds eind 2011
Hieronder worden de meest relevante activiteiten vermeld. Er wordt een globale indeling gemaakt in beleid, regulering en programmering/uitvoering.

<u>Beleid</u>
Het onderwerp is ingebracht als onderdeel van het thema leefbaarheid in de voorbereiding van de Mobiliteitsvisie en het Mobiliteitsprogramma.

Donkerte is meegenomen in de (ontwerp) Provinciale Structuurvisie en de (ontwerp) Provinciale Milieuverordening.
- Donkerte en het tegengaan van lichtvervuiling worden in de structuurvisie benoemd als kwaliteit van een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Voor de realisatie van deze doelen zetten wij het instrument milieukwaliteitsprofielen in, waarin lichtvervuiling is opgenomen als relevant milieuaspect.
- Om de natuurdoelen in de EHS te realiseren zijn bepaalde omgevingskenmerken nodig. De PRS noemt hierbij donkerte expliciet. Ook in de definitie van wezenlijke kenmerken en waarden in de PRV is donkerte opgenomen.
- Donkerte komt aan de orde in de Kwaliteitsgidsen Utrechtse landschappen, waar zowel de PRS als de PRV naar verwijst. Op diverse plaatsen wordt de relatie gelegd tussen ruimtelijke ontwikkelingen en het bewaken van de landschappelijke kwaliteit. Doordat donkerte meegenomen wordt bij landschappelijke kwaliteit, zijn er verschillende mogelijkheden om donkerte mee te nemen in de realisatie van ons ruimtelijke beleid.

In de planMER is voor een aantal grotere ontwikkelingen grenzend aan het buitengebied het effect op donkerte in kaart gebracht. Hierbij is gebruik gemaakt van innovatieve software die in 2010/2011 in IPO verband is ontwikkeld, waarbij de provincie Utrecht een trekkersrol heeft vervuld.

In de voorbereiding van het beleidsplan Natuurbeleid 2.0 (werknaam) is donkerte ingebracht. Hierbij is vastgesteld dat donkerte hier een rol speelt vanuit twee invalshoeken: zowel de invloed van lichtvervuiling op soorten en ecosystemen, als de bijdrage die donkerte levert aan de belevingswaarde van natuur.

Regulering
Er is een aanpassing van de Landschapsverordening in voorbereiding. Eén van de voorgestelde wijzigingen is dat borden, spandoeken en vlaggen die mogen worden verlicht tussen 23 en 6 uur onverlicht moeten zijn, voor zover dit niet binnen de openingstijden van de betreffende onderneming valt.

Programmering en uitvoering
Bij het plaatsen en vervangen van openbare verlichting langs provinciale wegen zijn we verder gegaan met het uitvoeren van het provinciale beleid 'Geen verlichting, tenzij…'. Hierbij wordt rekening gehouden met verkeersveiligheid, sociale veiligheid, leefomgeving, energiebesparing en donkerte. Een voorbeeld hiervan is de verlichting die dit jaar wordt aangelegd langs de N237 (gedeelte tussen de Berenkuil en de N412): deze LED verlichting geeft beduidend minder strooilicht.

De afdeling Wegen onderzoekt momenteel de invoering van een uniform dimregime voor statische gedimde openbare verlichting. Daarmee zowel het beheer kan worden vereenvoudigd, als energie bespaard en lichthinder- en lichtvervuiling verminderd.

In het vierde kwartaal van 2011 is een inventarisatie gehouden van reclameobjecten in het buitengebied, die onder de Landschapsverordening (Lsv) vallen. Hierbij is geconstateerd dat er niet veel borden zijn die weliswaar vallen onder de vrijstelling, maar die zijn verlicht terwijl dit op grond van de Lsv niet zou mogen.
Handhaving van de Lsv heeft er toe geleid dat bij één groot reclamebord de verlichting is verminderd en 's nachts uit gaat, één grote lichtkrant is verwijderd en drie kleinere borden niet meer worden verlicht.

In de Gebiedsprogramma's Utrecht -West en Gelderse Vallei/Heuvelrug/Kromme Rijn is donkerte benoemd als onderdeel van ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke waarden

In oktober is de nieuwe parkeerplaats van Fort Vechten bij Bunnik geopend. De verlichting van het parkeerterrein is geminimaliseerd en gaat alleen aan als er bezoek is. Onderzocht is of de lichtkleur moest worden afgestemd op de vele vleermuizen die bij het fort voorkomen, maar dat bleek voor de betreffende soorten niet nodig.

In de Agenda landbouw is lichtvervuiling benoemd als aandachtspunt bij energiebesparing. Schaalvergroting binnen de landbouw wordt afgestemd op de kwaliteit van het landschap, inclusief donkerte.

De provincie heeft tijdens de Nacht van de nacht op 27 oktober jl. de verlichting bovenop het provinciehuis gedoofd.

Bij het locatiekeuze-onderzoek voor een haven met containerterminal op het Klooster zijn ook de effecten van het toevoegen van verlichting op de omgeving beoordeeld.

Instrumenten
De hemelhelderheidskaart van de provincie is opgenomen in de Atlas leefomgeving.

Bij de lopende actualisatie van de Milieukwaliteitsprofielen worden de profielen t.a.v. het thema lichtvervuiling aangepast aan recente ontwikkelingen en inzichten.

Hemelhelderheid wordt ook ingepast in de Digitale Plantafel (Maptable), een ontwerptafel waarmee interactief de leefbaarheids- en duurzaamheidsconsequenties van een ruimtelijk ontwerp zichtbaar worden gemaakt.